

Тема 7. Найважливіші положення цивільного, земельного, сімейного і трудового права. Правове регулювання підприємницької діяльності.

Тема 8. Найважливіші положення адміністративного і кримінального права

1. У вашого знайомого є журнальна репродукція картини «Чесменський бій» відомого художника І. К. Айвазовського. З позицій цивільного права це:
  - індивідуально визначена річ-п. 77;
  - родова річ - п. 43;
  - продукція - п. 94.
2. Ви не знаєте особливості регулювання праці молоді, тому так легко погоджуєтесь на найбільшу тривалість робочого часу. Опрацюйте цей матеріал, звернувшись до підручника, а потім поверніться до п. 24 і зробіть інший вибір.
3. У ваших знайомих Нечипоренків народився син. Під час реєстрації дитини у РАЦСі батьки повідомили, що бажають дати синові ім'я Дмитро-Петро, але працівники РАЦСу на це відповіли так: «Ви спочатку визначтесь, чи Дмитро, чи Петро, а потім приходьте. А ви як вважаєте, мають право Нечипоренки назвати так свого сина чи ні?»
  - Звичайно, Нечипоренки мають право називати свого сина як завгодно, але у документах про народження такого бути не може - п. 25;
  - законодавство України не обмежує подружжя у праві надати дитині таке ім'я – п. 52;
  - ні, Нечипоренки такого права не мають, Закон дозволяє таке лише у випадках, коли один із подружжя є іноземцем і дитині дається іноземне ім'я, наприклад: Антуанетта - Шарлотта - п. 84.
4. Слюсар Микитенко поспішав на роботу. На дворі була ожеледиця, й тому відстань до прохідної заводу зменшувалася дуже повільно. Микитенко вкотре поглянув на годинника й раптом, втративши рівновагу, впав на тротуар. Як визначили пізніше лікарі, Микитенко зламав ногу й отримав струс головного мозку. Усе, що сталося з цією людиною, на вашу думку, є:
  - невиробничий, тобто побутовий травматизм -п. 51;
  - виробничий травматизм - п. 26;
  - порушення трудової дисципліни -п. 88.
5. Звичайно, це прикрий випадок, але ж правознавство не класифікує випадки на

прикрі та щасливі. У тому, що дівчинка порушила правила користування транспортом, вина не батьків, а її особиста: не маючи грошей, вона повинна була йти пішки. Поверніться до п. 35.

6. Троє підлітків віком 13, 15 і 16 років, перебуваючи у міському сквері, зламали огорожу концертного майданчика і декілька молодих дерев, за що їх було затримано співробітниками міліції. Охарактеризуйте їхні дії та відповідальність, якій вони підлягають.

- У діях цих підлітків має місце дрібне хуліганство, яке є адміністративним правопорушенням, але їм ще не виповнилося 18 років і до них можуть бути застосовані тільки заходи впливу (застереження, догана, сувора догана або передача під нагляд батькам або особам, які їх замінюють - п. 30;
- у цій ситуації має місце дрібне хуліганство, але до адміністративної відповідальності буде притягнутий лише 16-річний підліток. Щодо інших неповнолітніх, то до відповідальності можуть бути притягнуті їх батьки за неналежне виконання обов'язків щодо виховання дітей (варіанти: попередження або накладення штрафу в розмірі від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) - п. 58;
- за вчинення дрібного хуліганства до адміністративної відповідальності буде притягнутий 16-річний підліток. За адміністративне правопорушення, вчинене іншими неповнолітніми, до відповідальності будуть притягнуті їхні батьки: щодо батьків 13-річного хлопця можливе їх попередження або накладення штрафу в розмірі від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а щодо батьків 15-річного можливе накладення штрафу в розмірі від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - п. 87.

7. У Кримінальному кодексі України виділяються такі види злочинів:

- тяжкі злочини, злочини середньої тяжкості, злочини невеликої тяжкості – п. 28;
- особливо тяжкі злочини, тяжкі злочини, злочини середньої тяжкості, злочини невеликої тяжкості - п. 57;
- особливо тяжкі злочини, тяжкі злочини, злочини невеликої тяжкості - п. 79.

8. Неповнолітні віком від 14 до 18 років відповідають за заподіяну ними шкоду на загальних підставах, тобто відшкодовують її самостійно. Лише у випадках, коли у неповнолітніх немає майна або заробітку, достатнього для відшкодування заподіяної шкоди, шкода у відповідній частині повинна бути відшкодована батьками (усиновителями) або піклувальниками, якщо вони не доведуть, що шкода сталася не з їхньої вини. Чи може бути притягнуто до цивільно-правової відповідальності не тільки матір, а й батька неповнолітнього правопорушника, якщо шлюб між батьками вже давно розірвано й батько проживає в іншому місті?

- Батька у цьому випадку не можна притягнути до цивільно-правової відповідальності, оскільки разом із неповнолітнім сином він не проживає й не може нести відповідальності за наслідки його винної поведінки. Відповідатиме тільки мати, бо її провина - у невиконанні своїх обов'язків стосовно виховання сина -п. 32;
- ні мати, ні батько однозначно не нестимуть ніякої відповідальності. Батько проживає в іншому місті, а права одиноких матерів захищені законодавством і порушувати їх не дозволяється - п. 61;
- до відповідальності притягуються як мати, так і батько, оскільки вони мають однакові права та обов'язки щодо своїх дітей й у випадках, коли шлюб між ними розірвано - п. 95.

9. Це невдалий вибір! У таких випадках роботодавець може розірвати трудовий договір із власної ініціативи. Поверніться до п. 82.

10. Кодексом закрив про працю України від 10 грудня 1971 р. передбачено, що за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано лише один із таких заходів дисциплінарного стягнення:

- догана або звільнення -п. 33;
- позбавлення премії або позбавлення винагороди за підсумками роботи за рік - п. 50;
- матеріальна відповідальність у розмірі не більше середнього місячного заробітку або звільнення - п. 74.

11. Нагадаємо: залежно від характеру розподілу відповідальності між декількома боржниками розрізняють часткову, солідарну та субсидіарну; залежно від підстав виникнення відповідальності — договірну та позадоговірну. Якщо ви уважно прочитали цей коментар, то, мабуть, одразу зрозуміли не тільки те, що припустилися помилки, ай те, у чому власне полягає ваша помилка. Поверніться до п. 42.

12. Ваш вибір свідчить про те, що ви зовсім не усвідомили такого поняття, як цивільна дієздатність. Зверніться до теми «Цивільно-правові відносини та їх учасники», а потім поверніться до п. 56 і запам'ятайте на все життя: обмежена дієздатність може бути встановлена судом для особи, яка внаслідок зловживання спиртними напоями, наркотичними чи токсичними засобами тощо ставить себе і свою сім'ю в скрутне матеріальне становище, а також для особи, яка страждає на психічний розлад здоров'я, що суттєво впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій або керувати ними. Сподіваємося, все це не стосується вашого друга?

13. Ні, ви вважаєте помилкою те, що зовсім не суперечить зазначеному твердженню, адже умова про початок роботи є необхідною (основною) умовою трудового

договору. Поверніться до п. 44.

14.Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності та господарювання, й усі суб'єкти права власності рівні перед законом. Вам обов'язково потрібно спочатку ретельно опрацювати тему «Конституційні економічні права», а потім ще й тему «Цивільно-правова відповідальність». Без цих знань рухатись далі неможливо. Поверніться до п. 34.

15.Не може перевищувати сімдесяти двох годин тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід у разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його зупинити. Про це говориться у ст. 29 Конституції України. Питання ж стосується доставляння правопорушника в міліцію. Поверніться до п.83.

16.Ви вирішили стати підприємцем і бажаєте здійснювати свою діяльність без створення юридичної особи. Які документи для державної реєстрації вам необхідно надати державному реєстратору?

- Статут; документ, що засвідчує сплату коштів за державну реєстрацію; оригінал довідки про присвоєння ідентифікаційного номера фізичної особи - платника податків - п. 48;
- документ, що засвідчує сплату коштів за державну реєстрацію; оригінал довідки про присвоєння ідентифікаційного номера фізичної особи - платника податків - п. 76;
- заповнену реєстраційну картку; документ, що засвідчує сплату коштів за державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності; копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера фізичної особи - платника податків – п. 97.

17.У чому полягає принципова різниця між правами власника квартири та правами її наймача (користувача)?

- Власник має право здійснити обмін квартири, а наймач (користувач) такого права не має - п. 40;
- власник має право заповідати (передати у спадщину) квартиру, а наймач (користувач) такого права не має - п. 67;
- власник квартири сплачує податок на нерухомість, а наймач (користувач) такий податок не сплачує - п.90.

18.Подумайте: в чому полягає злочинне діяння? У тому, що вчинено розбійний напад. Цей чоловік хіба брав у ньому участь? Адже сказано, що про цей напад і походження грошей він дізнався від нападників. А виконавець - це особа, яка безпосередньо виконувала злочинне діяння. Поверніться до п. 49.

19.Відомо, що спадкування відбувається на двох головних підставах: за заповітом та за законом. Права неповнолітніх дітей спадкодавця захищені законодавством і, незалежно від змісту заповіту, вони успадковують:

- не менше як дві третини частки, яка належала б кожному з них при спадкоємстві за законом -п. 37;
- половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом – п. 65;
- не менше як одну третину частки, яка належала б кожному з них при спадкоємстві за законом - п. 81.

20.Чи можна вважати абсолютно правильним й однозначним твердження: шлюбний вік в Україні для чоловіків складає 18 років, для жінок — 18 років?

- Саме так сказано у вітчизняному законодавстві - п. 46;
- ні, з цим однозначно погодитись не можна, оскільки відомі випадки реєстрації шлюбу, коли один із подружжя або обидва ще не досягли зазначеного віку - п. 63;
- ні, з цим не можна погодитись, оскільки поняття «сім'я» не передбачає обов'язкової реєстрації шлюбу і тому не має значення, в якому віці чоловік і жінка прийняли рішення жити однією сім'єю - п. 92.

21.Матеріальна відповідальність існує у трьох видах: обмежена, повна й підвищена. А в яких випадках встановлюється підвищений, порівняно із заподіяною шкодою, розмір матеріальної відповідальності?

- У випадках, коли між працівником і підприємством укладено письмовий договір про взяття на себе працівником повної матеріальної відповідальності за незабезпечення цілості майна та інших цінностей, переданих йому для зберігання або для інших цілей - п. 45;
- у випадках, коли шкоди заподіяно діями працівника, які мають ознаки діянь, переслідуваних у кримінальному порядку -п. 66;
- у випадках, коли шкода заподіяна підприємству розкраданням, умисним псуванням, нестачею або втратою окремих видів майна (наприклад, дорогоцінних металів)-п. 80.

22.Ви правильно зорієнтувались у даній ситуації. Переходьте до п. 16.

23. Ви, звичайно, зрозуміли, що такий правочин є недійсним, і пам'ятаєте, що, залежно від ступеня недійсності, розрізняють правочини абсолютно недійсні, які мають назву «нікчемні», та відносно недійсні - «оспорюванні». Але ж оспорюванні правочини можуть бути визнані недійсними тільки рішенням суду. Правочин вашого сусіда зовсім іншого роду. Поверніться до п. 54.

24. Для осіб віком від 15 до 16 років (учнів віком від 14 до 15 років, які працюють у період літніх канікул) встановлюється скорочений робочий час, тривалість якого становить:

- 36 годин на тиждень-п. 2;
- 24 години на тиждень - п. 47;
- 12 годин на тиждень-п. 85.

25. Ви помиляєтесь, поверніться до л. 3.

26. Це вдалий вибір! Вважаються пов'язаними з виконанням трудових обов'язків травми та професійні захворювання, які сталися не лише під час безпосереднього їх виконання, а й у деяких інших випадках, наприклад, під час проїзду на роботу. Переходьте до -п. 55.

27. Яка різниця між амністією і помилюванням?

- На мою думку, між цими термінами немає ніякої різниці, бо вони є просто синонімами і стосуються звільнення від відбування покарання за скоєння кримінального злочину – п. 53;
- амністія має індивідуальний характер - стосується однієї конкретної особи та оголошується законом, а помилювання стосується певних категорій осіб і здійснюється Президентом України - п. 39;
- помилювання має індивідуальний характер - стосується однієї конкретної особи й здійснюється Президентом України, а амністія стосується певних категорій осіб та оголошується законом - п. 100.

28. Це помилка. Поверніться до п. 7 і зробіть новий вибір.

29. За загальним правилом у разі недійсної угоди (у Цивільному кодексі України, чинному з 1 січня 2004 р., використовується поняття правочину) кожна зі сторін зобов'язана повернути іншій все одержане за угодою, а при неможливості повернути одержане в натурі - відшкодувати його вартість у грошах, якщо інші наслідки недійсності угоди не передбачені законом. Таке, повернення до попереднього стану називається;

- конфіскація- п. 38;
- реституція - п. 64;

- примусове відчуження - п. 91.

30.Ваш вибір свідчить про незнання не тільки основних положень адміністративного, а й кримінального права України. Адже навіть кримінальна відповідальність неповнолітніх за найтяжчі злочини можлива з 14 років, а ви вважаєте, що до адміністративної відповідальності притягуються особи не молодше 18 років. Рекомендуємо вам дуже уважно опрацювати ці теми. Тільки після цього ви можете повернутись до п. 6.

31.Пособник - це особа, яка сприяла скоєнню злочину порадами, вказівками, наданням засобів чи знарядь або усуненням перешкод, або ж заздальгідь обіцяла сховати злочинця, знаряддя чи засоби скоєння злочину, предмети, здобуті злочинним шляхом, або іншим способом сприяти приховуванню злочину:

Ви вважаєте, що серед переліченого є таке, що стосується дій цього чоловіка, який погодився тримати в себе вкрадені гроші? Правильно! Хто порадив здійснити напад? Він! І цього вже достатньо, щоб вважати його пособником, тобто притягти до кримінальної відповідальності за співучасть у скоєнні злочину. Переходьте до п. 27.

32.Звичайно, батько, який проживає в іншому місті, на відміну від матері, не може приділяти належної уваги вихованню свого сина. Але ж він — батько свого сина, а не просто колишній чоловік матері дитини -правопорушника! І проблема у цій ситуації не стільки морального плану, скільки правового. Поверніться до п. 8.

33.Саме так! Додамо, що для окремих категорій працівників законодавством, статутами й положеннями про дисципліну можуть бути передбачені й інші дисциплінарні стягнення (це, наприклад, Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту). Переходьте до п. 21.

34.Кур'єр на службовому мотоциклі, не порушуючи встановленої швидкості, наближався до світлофора й не зміг зупинитися на перехресті через те, що раптово відмовили гальма. У результаті він пошкодив вантажний автомобіль, що належав державній установі. Чи підлягає мотоцикліст цивільно-правовій відповідальності?

- Звичайно, мотоцикліст підлягає цивільно-правовій відповідальності, оскільки пошкоджено об'єкт державної власності, яка в Україні є особливою, найбільш захищеною законом формою власності - п. 14;
- звичайно, мотоцикліст підлягає цивільно-правовій відповідальності, незважаючи на відсутність провини, оскільки мотоцикл як транспортний засіб є джерелом підвищеної небезпеки - п. 60;
- ні, в цьому випадку до відповідальності буде притягнуто підприємство чи організацію, де працює цей кур'єр і чияю власністю є мотоцикл - п. 75.

35.У школярки - восьмикласниці, яка їхала до школи, не виявилось грошей, щоб

сплатити за проїзд у міському автобусі. На ваш погляд, це:

- просто прикрий випадок, який стався з вини батьків (забули дати доньці гроші), вини дівчинки у цьому немає, а, відповідно, без вини не можна говорити про якесь правопорушення - п. 5;
- має місце адміністративне правопорушення, але притягнути до адміністративної відповідальності дівчинку не можна -п. 59;
- має місце адміністративне правопорушення, й дівчинка підлягає відповідальності - п. 89.

36.Це помилка! За Цивільним кодексом України, який набув чинності з 1 січня 2004 року, часткову дієздатність мають особи, які не досягли 14 років. Вашому другові 14 років вже виповнилось. Поверніться до п. 56.

37.Можливо, ви спираєтесь на застарілу інформацію підручника, в якому основні положення спадкового права викладені на основі Цивільного кодексу Української РСР від 18 червня 1963 р, що вже не є чинним. Верховною Радою України 16 січня 2003 р. прийнято новий Цивільний кодекс, який набув чинності з 1 січня 2004 р. Питання, яке розглядається в цьому завданні, новим законодавством врегульовані інакше. Зверніться до підручника, а потім поверніться до п. 19.

38.Ви не засвоїли основні положення теми «Конституційні економічні права», зокрема питання щодо права власності та його конституційного захисту в Україні. Конфіскація майна — це його безоплатне вилучення як санкція за скоєння злочину або іншого правопорушення. До того ж, конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом. Це гарантує ст. 41 Конституції України. Поверніться до п. 29 і зробіть інший вибір.

39.Ви використали свій шанс за принципом: вгадаю чи не вгадаю? Адже це - помилка, яка свідчить про незнання вами цих важливих понять. Поверніться до п. 27.

40.Ви помиляєтесь! Дійсно, власник має право здійснити обмін квартири, але таке право має й квартирнаймач. Для цього, правда, потрібна згода органу, який є власником квартири. Поверніться до п. 17.

41.Така ситуація можлива у випадках, коли ,наприклад, правопорушник виявляє злісну непокору законному розпорядженню працівника міліції. А якщо він не чинить ніякого опору і спокійно прямує до міліції? Поверніться до п. 83 й не примушуйте правопорушника чекати невідомо скільки до розгляду справи суддею.

42. Ви, звичайно, пам'ятаєте, що є різні види цивільно - правової відповідальності. А чи можливо притягти до відповідальності правопорушника, котрий не має договірних відносин з особою, якій завдано шкоди?

- Встановлюють, змінюють або припиняють цивільні права й обов'язки громадян та організацій правочини, тобто договірні відносини. Якщо порушник не має таких відносин з особою, якій завдано шкоди, то як його можна притягати до відповідальності? Не можна! - п. 11.
- Така можливість чинним законодавством передбачена, оскільки особа, якій завдано шкоди, могла мати з порушником своїх прав просто усну домовленість. У разі доведення цього факту правопорушник підлягає відповідальності - п. 69.
- Така можливість чинним законодавством передбачена, оскільки відсутність договірних відносин з особою, якій завдано шкоди, не є підставою для звільнення порушника від відповідальності - п. 86.

43. Вітаємо з успішним початком! Репродукція — це відтворений за допомогою друку малюнок, картина тощо. Таких репродукцій існує безліч, і всі вони характеризуються родовими ознаками та вимірюються числом, тобто вони є родовими речами. Переходьте до п. 56.

44. Знайдіть варіант, який є помилковим стосовно такого твердження: до необхідних (основних) умов трудового договору належать умови про:

- трудову функцію, тобто роботу, яку відповідно до трудового договору має виконувати працівник - п. 71;
- . випробування при прийнятті на роботу -п. 96;
- початок роботи — час, з якого працівник має стати до роботи -п. 13.

45. Ви неуважні! Адже в цьому варіанті йдеться про один із випадків, коли застосовується матеріальна відповідальність у повному розмірі. Поверніться до п. 21.

46. Справді, шлюбний вік в Україні встановлено саме такий, який зазначено у цьому завданні. Але законодавством, зокрема Сімейним кодексом, у деяких випадках передбачені винятки з цього правила. Поверніться до п. 20.

47. Цілком так! Переходьте до п. 10.

48. Статут, якщо це необхідно для створюваної організаційної форми підприємництва, вимагається подавати в разі реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи, а підприємцю статут не потрібен. Поверніться до п. 16.

49.Злочинне угруповання здійснило розбійний напад на інкасатора й заволоділо великою сумою грошей. Залишивши кожен собі частину грошей на кишенькові витрати, решту готівки правопорушники тимчасово залишили для зберігання у свого знайомого. Саме ця людина раніше порадила їм збагатитися саме в такий спосіб, але сама у розбійному нападі участі не брала, про походження грошей дізналася від грабіжників, але все ж таки погодилася прийняти їх на тимчасове зберігання. Охарактеризуйте дії цієї людини з позиції кримінального законодавства:

- дії цієї людини необхідно кваліфікувати як співучасть у скоєнні злочину, бо він є виконавцем - п. 18;
- дії цієї людини необхідно кваліфікувати як співучасть у скоєнні злочину, бо він є пособником - п. 31;
- дії цієї людини необхідно кваліфікувати як співучасть у скоєнні злочину» бо він є підбурювачем - п. 62.

50.Ви не розрізняєте зовсім різні речі: дисциплінарні стягнення та заходи дисциплінарного впливу, адже позбавлення премії належить саме до другого. Поверніться до п. 10.

51.Ви розмірковуєте таким чином, що вулиця і тротуар - це не завод, тобто не виробництво, а отже, травма, отримана Микитенком, невиробнича? Що ж, ви, звичайно, маєте право на власну точку зору, в тому числі й на помилку. Саме цим правом зараз ви скористались. Поверніться до п. 4.

52.Це правильно. Якщо спиратися на Сімейний кодекс України, який набув чинності 1 січня 2004 року, зокрема на ст. 146, то необхідно зазначити таке: дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не впливає зі звичаїв національної меншини, до якої належать батьки (або хтось один із батьків). Переходьте до п. 20.

53.Ви або витратили багато зусиль на попередні питання цієї гри, або, як кажуть, маємо те, що маємо: це неприпустима помилка! І амністія, і помилування дійсно передбачають звільнення від відбування покарання осіб, які скоїли кримінальні злочини. Але говорити, що між ними немає ніякої різниці - це занадто. Поверніться до п. 27.

54.Ваш сусіда вирішив придбати автомобіль. Так сталося, що його кращий друг саме в цей час зібрався продавати свій «Ніссан». Вони дружньо вдарили по руках: сусід віддав другові гроші й одержав бажане авто. Мовляв, ми давно знайомі, довіряємо один одному, а зайві клопоти щодо укладення угоди належним юридичним чином нам не потрібні. Усі задоволені, бо не підозрюють, що з точки зору цивільного права цей правочин є:

- оспорюваним - п. 23;
- нікчемним - п. 78;

- конклюдентним - п. 93. .

55. У чому полягає принципова різниця між відкритим акціонерним товариством (ВАТ) та закритим акціонерним товариством (ЗАТ)?

- ВАТ — це акціонерне товариство, яке створене нещодавно і лише розпочало свою фінансово-господарську діяльність, а ЗАТ — акціонерне товариство, яке припинило свою діяльність і перебуває в стадії ліквідації - п. 98;
- акції ВАТ можуть поширюватись шляхом відкритої передплати та купівлі-продажу на біржах, а акції ЗАТ розподіляються між його засновниками і не можуть поширюватись шляхом передплати, купуватися та продаватися на біржі п. 22;
- уся інформація про акції ВАТ оприлюднюється, тобто вона є відкритою, а інформація про акції ЗАТ є комерційною таємницею цього акціонерного товариства - п. 72.

56. Вашому другові 14 років. Він чув, що існує таке поняття, як здатність своїми діями набувати цивільних прав і створювати для себе цивільні обов'язки, тобто - цивільна дієздатність; яка виникає з моменту досягнення людиною певного віку. Підкажіть вашому другові, якою саме дієздатністю в цей момент він володіє:

- обмеженою дієздатністю -п. 12;
- частковою дієздатністю - п.36;
- неповною дієздатністю - п. 70.

57. Правильно! Тепер переходьте до п. 49.

58. Ви правильно визначили, що до адміністративної відповідальності буде притягнуто лише 16-річного підлітка, а ось з іншим - деякі негаразди: справи в тому, що відповідальність батьків не завжди саме така, про яку говориться в цьому випадку. Поверніться до п. 6.

59. Ви продовжуєте гру завдяки правильному вибору. Чиніть правильно й правомірно також і в житті, щоб не опинитися на місці цієї школярки. До того ж, ранкова прогулянка вулицями рідного міста - це дуже корисна для вашого здоров'я справа, яка не тільки зекономить якісь кошти для бюджету ваших батьків, а й дозволить уникнути неприємних емоцій перед початком занять. Переходьте до п. 83.

60. Поза сумнівом, ви щось знаєте про цивільно-правову відповідальність без вини, але цього «щось» виявилось замало для правильного розв'язання цієї проблеми. Поверніться до п. 34.

61. Звичайно, права кожної людини захищені Конституцією й законодавством

держави. Дуже добре, що ви звернули на це увагу. Ось тільки дуже прикро, що ви забули про таке поняття, єдність прав та обов'язків! Чи ви вважаєте, що мати-одиначка не зобов'язана виховувати свою дитину належним чином, так само, як і батько, де б він не проживав? Поверніться до п. 8 і надалі не припускайтеся таких прикрих помилок.

62.Звідки ви. взяли, що цей чоловік схилив нападників до скоєння злочину та ще й шляхом обману чи погроз? Про це ж нічого не сказано, а зазначається лише те, що саме він порадив правопорушникам збагатитися саме в такий спосіб. Таким чином, у діях цього чоловіка немає такого, що б дозволяло вважати його підбурювачем. Поверніться до п. 49.

63.З усіх варіантів саме цей є найближчим до істини. І справа не в тому, що відомі випадки, коли відбувається реєстрація шлюбу між особами, які не досягли шлюбного віку. Справа в тому, що це передбачено ст. 28 Сімейного кодексу України, яка, зокрема, зазначає: за заявою особи, яка досягла 16 років, за рішенням суду їй може бути надано право на шлюб, якщо буде "встановлено, що це відповідає її інтересам. Переходьте до п. 44.

64.Цілком правильне рішення! Саме цим терміном - реституція - позначається відновлення попереднього правового стану. До сказаного додамо, що реституція може бути двостороння, коли обидві сторони повертаються до початкового стану. Зокрема, такі наслідки мають місце, якщо угода визнана недійсною внаслідок недотримання визначеної законом форми, в результаті істотної помилки тощо. В інших випадках може наставати одностороння реституція, коли стороні, яка при укладенні угоди діяла правомірно, повертається виконане нею за угодою, а виконане стороною, яка діяла неправомірно, передається в дохід держави. Зокрема, такі наслідки мають місце при визнанні угоди недійсною внаслідок укладення її під впливом обману, насильства, погрози або збігу тяжких обставин. У випадках, коли обидві сторони діяли неправомірно й угода визнана недійсною, все належне за угодою з обох сторін стягується в дохід держави. Переходьте до п-54.

65.Цілком правильно! Додамо, що аналогічним чином закон захищає права не тільки неповнолітніх дітей, а й непрацездатних дітей спадкодавця (в тому числі усиновлених), а також права непрацездатної дружини, батьків (усиновителів) та утриманців померлого. Переходьте до п. 42.

66.Це помилка! У таких випадках працівники несуть матеріальну відповідальність у повному розмірі шкоди, заподіяної з їхньої вини підприємству. Поверніться до п. 21.

67.Це вдалий крок! Власник квартири має право її продати, подарувати чи заповідати, а наймач (користувач) квартири позбавлений таких прав. Переходьте до п. 3.

- 68.**Ви цілком правильно виявили помилку. Адже ситуація, коли працівник подав заяву про звільнення за власним бажанням, не може, згідно з трудовим законодавством, привести до звільнення цього працівника за ініціативою роботодавця. Переходьте до п. 24.
- 69.**Ви пам'ятаєте, що доведення внутрішньої волі до інших учасників угоди має здійснюватись у визначеній законом формі. Але ви забули, що угоди можуть укладатися як в усній, так і в письмовій формі. Адже «просто усна домовленість» (як сказано в цьому завданні) — це й є укладення договірних відносин в усній формі. Поверніться до п. 42 й уважно прочитайте завдання: йдеться про можливість притягнення до відповідальності правопорушника, котрий не має договірних відносин з особою, якій завдано шкоди.
- 70.**Правильно. Саме неповною дієздатністю, згідно з Цивільним кодексом України, який набув чинності з 1 січня 2004 р. володіють особи віком від 14 до 18 років. Переходьте до п. 29.
- 71.**Ні, ви вважаєте помилкою умову, яка насправді належить до необхідних (основних) умов трудового договору. Поверніться до п. 44.
- 72.**Це неприпустима помилка! Інформація про випуск акцій, їх кількість, вартість тощо не належить до комерційної таємниці й тому не може бути «закритою», тобто секретною. Перегляньте газети й ви обов'язково знайдете подібні оголошення. Поверніться до п. 55.
- 73.**Вдалий хід! Цей термін дійсно не може перевищувати однієї години, адже скласти протокол за такий час можна декілька разів. Переходьте до п. 71 докладіть максимум зусиль, щоб останні три кроки цієї гри були теж удалими.
- 74.**Ви не розрізняєте, що таке дисциплінарна й матеріальна відповідальність. Це ж зовсім різні речі! Поверніться до п. 10.
- 75.**Саме так! Ви правильно зорієнтувалися, що мотоцикл як джерело підвищеної небезпеки в цій історії належить не кур'єру, а є службовим, тобто власником мотоцикла є підприємство, установа або фізична особа-підприємець. Згідно з Цивільним кодексом України, в таких випадках до цивільно-правової відповідальності притягується власник джерела підвищеної небезпеки (або той, хто на інших законних підставах, а саме - за правом господарського відання, договору оренди, довіреності тощо володіє цим об'єктом). Однак необхідно додати, що кур'єру потім все ж таки доведеться нести відповідальність, але вже перед тим, хто відшкодував заподіяну державній установі шкоду, оскільки законодавством передбачена можливість так званого регресного позову - вимоги до працівника повернути ці гроші. Переходьте до п. 17.
- 76.**Запам'ятайте, особливо, якщо ви вже маєте довідку з податкової інспекції про присвоєння ідентифікаційного номера фізичної особи - платника податків: ніхто не може від вас вимагати подати оригінал довідки, подається її копія.

Поверніться до п. 16.

- 77.**Індивідуально визначеною визнається річ, наділена тільки їй властивими ознаками, що вирізняють її з безлічі однорідних речей і тим самим індивідуалізують цю річ. Якби у вашого знайомого вдома був оригінал цієї картини, то це справді була б індивідуально визначена річ. Але ж оригінал знаходиться у Феодосійській картинній галереї, яка носить ім'я цього великого художника. Поверніться до п. 1.
- 78.**Нікчемний правочин є абсолютно недійсним, тобто він недійсний уже в момент його укладення, бо це передбачено законом. Ви правильно визначили, що правочин, укладений вашим сусідом є нікчемним. Саме такими визнаються правочини, укладені з порушенням обов'язкової нотаріальної або простої письмової форми, адже законом установлюється обов'язкове нотаріальне посвідчення для ряду правочинів: заповіт, договір купівлі-продажу нерухомого майна (до цієї категорії належать і автомобілі). Додамо, що, згідно з Цивільним кодексом України, нікчемними є також правочини, укладені неповнолітніми віком до 14 років. Переходьте до п. 19.
- 79.**Невдалий вибір! Поверніться до п. 7 і поміркуйте краще.
- 80.**Правильно! Додамо, що законодавством установлюється підвищений, порівняно із заподіяною шкодою, розмір матеріальної відповідальності, ще й у випадках, коли фактичний розмір шкоди перевищує її номінальний розмір. Переходьте до п. 4.
- 81.**Напевно, ви намагалися просто спробувати відгадати, бо ваш вибір позбавлений логіки. Поверніться до п. 19 і не плутайте ці завдання з лотереєю.
- 82.**Знайдіть помилкову відповідь на це питання роботодавець, за загальним правилом, за власною ініціативою може розірвати трудовий договір лише у випадках:
- зміни в організації виробництва та праці, в тому числі ліквідації, реорганізації або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників - п. 9;
- у випадку, коли працівник подав заяву про звільнення за власним бажанням – п. 68;
- відсутності на роботі протягом більше чотирьох місяців поспіль внаслідок тимчасової непрацездатності, якщо законодавством не встановлений більш тривалий термін збереження місця роботи (посади) при певному захворюванні - п. 99.
- 83.**Доставлення правопорушника в міліцію чи штаб громадського формування з

охорони правопорядку здійснюється у випадках, коли обов'язковим є складення протоколу про правопорушення, а зробити це на місці неможливо. Термін перебування доставленої особи в приміщенні органу правопорядку:

- не може перевищувати сімдесяти двох годин - п. 15;
- правопорушник може бути затриманий до розгляду справи суддею або начальником органу внутрішніх справ - п. 41;
- не може перевищувати однієї години -п. 73.

84. Це помилка, адже законодавство, зокрема ст. 146 Сімейного Кодексу України, дозволяє всім батькам давати дитині не більше двох імен. При цьому, звичайно, немає ніякої різниці, як саме батьки бажають назвати дитину: чи то іноземним іменем, чи слов'янським. Поверніться до п. 3.

85. Це близько, але все ж таки неправильний крок. Адже така тривалість робочого часу встановлюється для учнів віком від 14 до 15 років, які працюють протягом навчального року у вільний від навчання час. Поверніться до п. 24.

86. Цілком правильне рішення! Адже існує позадоговірна відповідальність, яка настає у випадку, якщо санкція застосовується до правопорушника, котрий не має договірних відносин з особою, якій завдано шкоди. Так, при виявленні недоліків чи фальсифікації товару споживач на підставі Закону України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р. має право звернутися з вимогою до продавця або виробника. Якщо продавець несе перед споживачем договірну відповідальність на підставі договору купівлі-продажу речі, то виробник несе позадоговірну відповідальність на підставі зазначеного закону, який захищає права споживача. Переходьте до п. 8.

87. Браво! Ви продемонстрували блискучі знання ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення! Переходьте до п. 35.

88. Трапився нещасний випадок, а не порушення трудової дисципліни. Поверніться до п. 4.

89. Справді, з боку дівчинки має місце адміністративне правопорушення, але ж ви, напевне, погодитеся з тим, що учениць восьмого класу 16-річного віку у нас не буває. Про яку ж тоді адміністративну відповідальність можна говорити? Поверніться до п. 35.

90. Це помилка, яка разом з тим свідчить про ваше бажання випередити час. Запровадження податку на нерухоме майно вже тривалий час є предметом дискусій на різних рівнях і, цілком можливо, що в недалекому майбутньому такий податок буде введено. Але зараз такого податку не існує. Поверніться до п. 17.

91. Це помилка! Примусове відчуження можна застосувати щодо об'єктів приватної власності лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі - і в

порядку, встановлених законом, та за умови попереднього й повного відшкодування їх вартості. До того ж, допускається це лише в умовах воєнного або надзвичайного стану. Це гарантує ст. 41 Конституції України. Поверніться до п. 29.

- 92.**Звичайно, чоловік і жінка можуть жити однією сім'єю, і при цьому ніхто не може зобов'язати їх зареєструвати шлюб. Але не можна погодитися з тим, що нікого не повинно хвилювати, якого вони віку. Ви припустилися помилки, й тому поверніться до п. 20.
- 93.**Ви, напевно, вирішили обрати найнезрозуміліший для вас термін, сподіваючись влучити в ціль. На жаль, цей постріл — у «молоко». Конклюдентні правочини (договори) — це такі, в яких самих дій щодо укладення договору (досягнення згоди між сторонами) немає, але з поведінки його учасників випливає, що договір укладений. Наприклад, купівля - продаж через автомат, який фактично відпускає товар. Поверніться до п. 54.
- 94.**Ви обрали цей варіант відповіді тому, що слова «продукція» і «репродукція» здаються вам схожими? Продукція у цивільному праві - це все те, що отримано внаслідок виробничого використання речі, чи то готовий продукт, чи напівфабрикат. Невже ваш знайомий щось виробляє, використовуючи репродукцію? Сподіваємося, що ви усвідомили свою помилку й уже повертаєтесь до п. 1.
- 95.**Ви обрали правильну відповідь, яка справедливо підкреслює рівність прав та обов'язків батьків щодо своїх дітей навіть у випадках, коли шлюб між батьками розірвано. Пам'ятайте про це, коли прийматимете рішення про одруження. До того ж, бажаємо вам ніколи не знайомитися з процедурою розірвання шлюбу на власному досвіді, достатньо прочитаного в підручнику. Переходьте до п. 34.
- 96.**Саме так! Адже, окрім необхідних (основних) умов трудового договору, є ще й додаткові (факультативні). Серед них — випробування при прийнятті на роботу. Переходьте до п. 82.
- 97.**Ви, напевне, вже готуетесь до підприємництва, бо перелік необхідних документів для державної реєстрації визначили цілком правильно. Переходьте до п. 6.
- 98.**Вибачте, але таке враження, що ви взагалі не бачите й не чуєте, що відбувається навколо: невже ви ніколи не чули про акціонерні товариства, які створені у нашому місті? Поверніться до п. 55.
- 99.**Обраний вами варіант відповіді належить до випадків, коли роботодавець може розірвати трудовий договір за власною ініціативою. Зауважимо, що при цьому не можна забувати про те, що тривалість тимчасової непрацездатності для цього повинна бути не просто більше чотирьох місяців, а більше чотирьох місяців поспіль. Поверніться до п. 82

100. Ви здійснили розумний вибір.